

NR 72/2014

NASTROJE SPOŁECZNE

W MAJU

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2014 roku

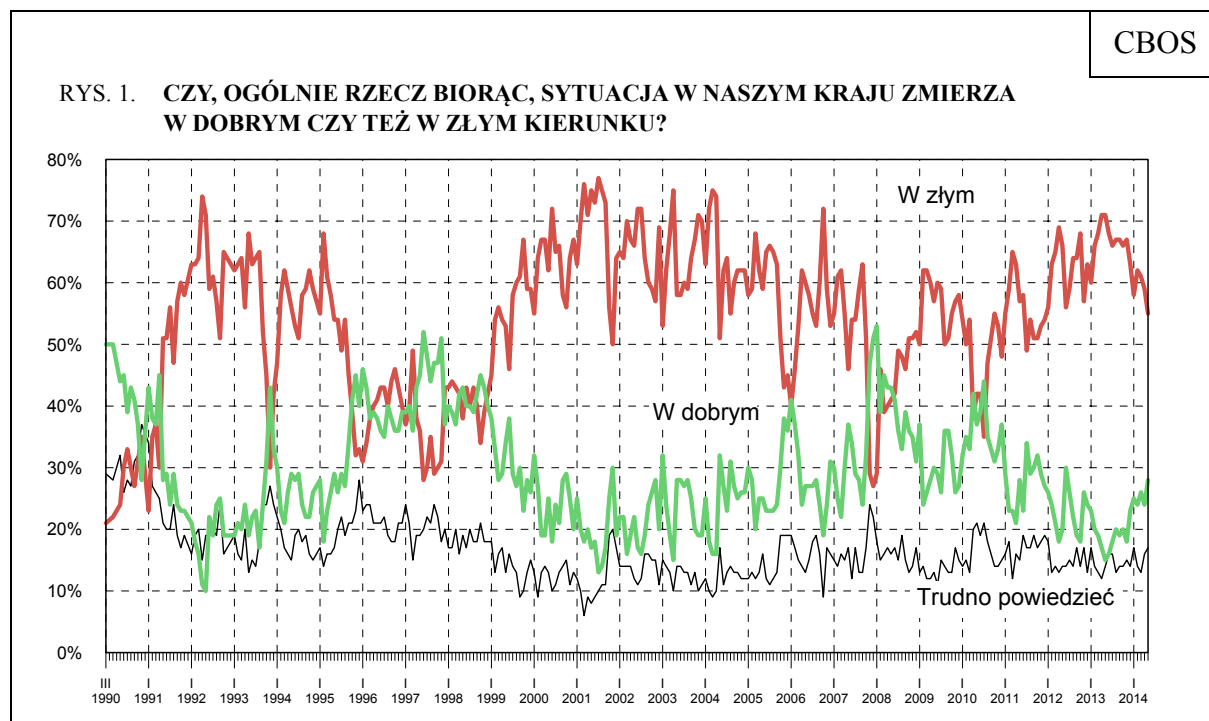

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Maj¹ przyniósł dość znaczącą poprawę nastrojów społecznych. Oceny ogólnej sytuacji w kraju oraz sytuacji politycznej i gospodarczej, choć nadal krytyczne, należą do najlepszych w ciągu ostatnich kilkunastu miesięcy. Nieco mniej pesymistyczne niż w poprzednich miesiącach są też przewidywania w tych wymiarach na najbliższy rok.

OCENY

Wprawdzie negatywne oceny sytuacji w Polsce nadal zdecydowanie przeważają nad pozytywnymi, jednak w ciągu ostatniego miesiąca wzrosła grupa osób zadowolonych z **rozwoju sytuacji w kraju** (o 4 punkty procentowe, do 28%), jednocześnie w takim samym stopniu ubyło niezadowolonych (z 59% do 55%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (288) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 8–14 maja 2014 roku na liczącej 1074 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań													
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	
	2013								2014					
	w procentach													
W dobrym	15	16	18	20	19	20	18	23	25	24	26	24	28	
W złym	71	68	66	67	67	66	67	63	58	62	61	59	55	
Trudno powiedzieć	14	16	16	13	14	14	15	14	17	14	13	16	17	

Pozytywnym ocenom ogólnej sytuacji w kraju sprzyja lepsze wykształcenie, wyższy status zawodowy oraz dobra sytuacja materialna. Przekonanie o niewłaściwym kierunku zmian najczęściej wyrażają osoby źle oceniające własne warunki materialne (76% takich wskazań), o najniższych miesięcznych dochodach *per capita* (73%), bezrobotni (75%) i rolnicy (69%) – zob. tabele aneksowe.

W potencjalnych elektoratach zadowolenie z rozwoju sytuacji w Polsce deklaruje ponad dwie trzecie zwolenników PO (70%) oraz mniej więcej dwie piąte sympatyków SLD (44%) i PSL (41%). Wśród pozostałych potencjalnych wyborców, a także osób niezainteresowanych uczestniczeniem w wyborach, niezdecydowanych, czy wziąć w nich udział oraz na kogo głosować wyraźnie dominuje rozczarowanie kierunkiem zmian. Negatywne opinie o ogólnej sytuacji w kraju zdecydowanie najczęściej wyrażają zdeklarowani wyborcy Nowej Prawicy (76%) oraz Prawa i Sprawiedliwości (73%).

Tabela 2

Potencjalne elektoraty*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Platforma Obywatelska	70	19	11
Prawo i Sprawiedliwość	14	73	13
Sojusz Lewicy Demokratycznej	44	46	10
Polskie Stronnictwo Ludowe**	41	38	21
Nowa Prawica Janusza Korwin-Mikke**	16	76	8
Niezdecydowani, na kogo głosować	24	50	26
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	22	57	21
Niezamierzający brać udziału w wyborach	15	69	16

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Ze względu na niewielką liczebność zwolenników tych partii w badanej próbie, wyniki należy interpretować z ostrożnością

Minimalnie mniej krytyczne niż przed miesiącem są też opinie o **sytuacji politycznej** w Polsce. Zmniejszył się (o 3 punkty, do 45%) odsetek osób oceniających ją źle. Nadal jednak tylko co dziesiąty badany (10%) wypowiada się o niej pozytywnie, a ponad jedna trzecia respondentów (38%) określa sytuację na krajowej scenie politycznej jako przeciętną.

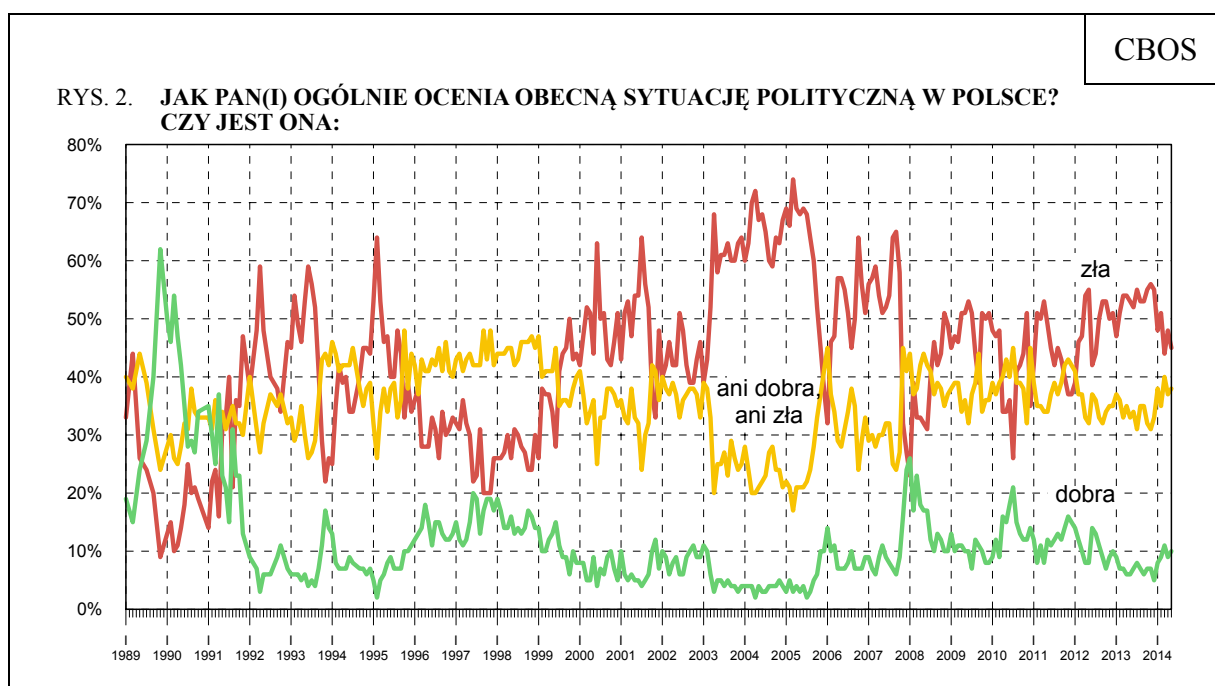

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	2013								2014				
	w procentach												
– dobra	6	7	8	7	6	7	7	5	8	9	11	9	10
– ani dobra, ani zła	33	34	31	35	35	32	31	33	38	35	40	37	38
– zła	53	52	55	53	53	55	56	55	48	51	44	48	45
Trudno powiedzieć	8	7	6	5	6	6	6	7	6	5	5	6	7

Negatywne opinie na temat sytuacji politycznej w Polsce są relatywnie najczęstsze wśród osób niezadowolonych z własnych warunków materialnych (60%), bezrobotnych (60%), rolników (52%), prywatnych przedsiębiorców (51%) i robotników

wykwalifikowanych (50%), a także wśród respondentów o najniższych dochodach *per capita* (51%) oraz niesprecyzowanych poglądach politycznych (53%) – zob. tabele aneksowe.

W potencjalnych elektoratach stosunkowo najgorzej sytuację na polskiej scenie politycznej – podobnie jak ogólną sytuację w kraju – oceniają ewentualni wyborcy Nowej Prawicy Janusza Korwin-Mikkego (70% opinii negatywnych), Prawa i Sprawiedliwości (57%), Sojuszu Lewicy Demokratycznej (55%) oraz osoby niezamierzające brać udziału w hipotetycznych wyborach parlamentarnych (53%).

Tabela 4

Potencjalne elektoraty*	Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:			
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Platforma Obywatelska	31	50	13	6
Prawo i Sprawiedliwość	7	34	57	2
Sojusz Lewicy Demokratycznej	13	30	55	2
Polskie Stronictwo Ludowe**	12	48	29	11
Nowa Prawica Janusza Korwin-Mikke**	3	27	70	0
Niezdecydowani, na kogo głosować	6	47	40	7
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	7	41	45	7
Niezamierzający brać udziału w wyborach	3	32	53	12

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

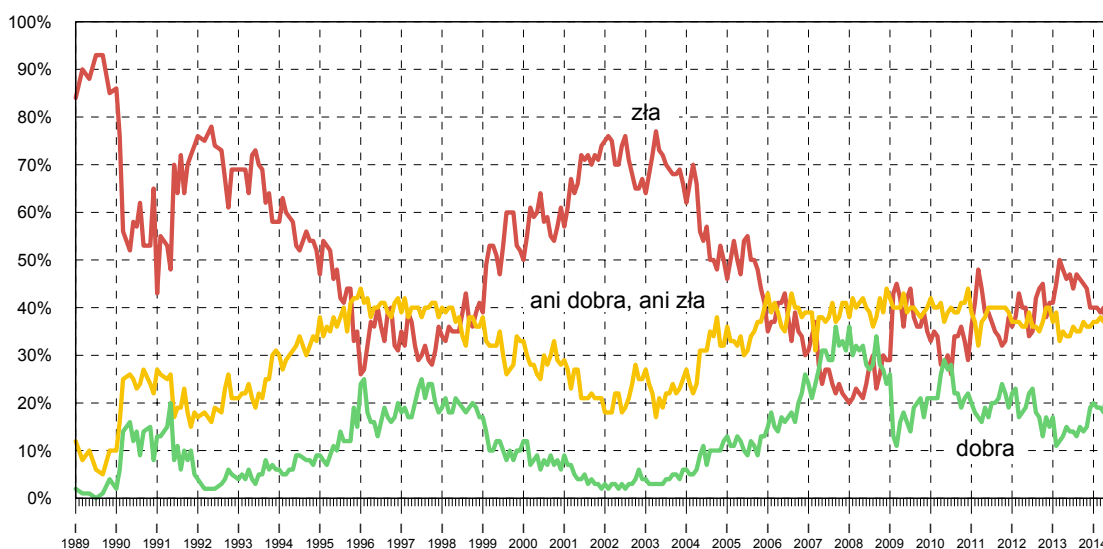
** Ze względu na niewielką liczebność zwolenników tej partii w badanej próbie, wyniki należy interpretować z ostrożnością

W porównaniu z poprzednim miesiącem przybyło osób dobrze oceniających **sytuację gospodarczą** w Polsce (z 18% do 23%), zarazem dość wyraźnie ubyło tych, które postrzegają ją jako złą (z 40% do 34%). Niezmiennie ponad jedna trzecia ankietowanych (37%) uważa, że stan polskiej gospodarki jest przeciętny – ani dobry, ani zły.

Tabela 5

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	2013						2014						
	w procentach												
– dobra	15	14	14	13	15	14	15	19	20	19	19	18	23
– ani dobra, ani zła	34	34	36	35	35	37	36	36	37	37	38	37	37
– zła	46	47	44	47	46	45	44	40	38	40	39	40	34
Trudno powiedzieć	5	5	6	5	4	4	5	5	5	4	4	5	6

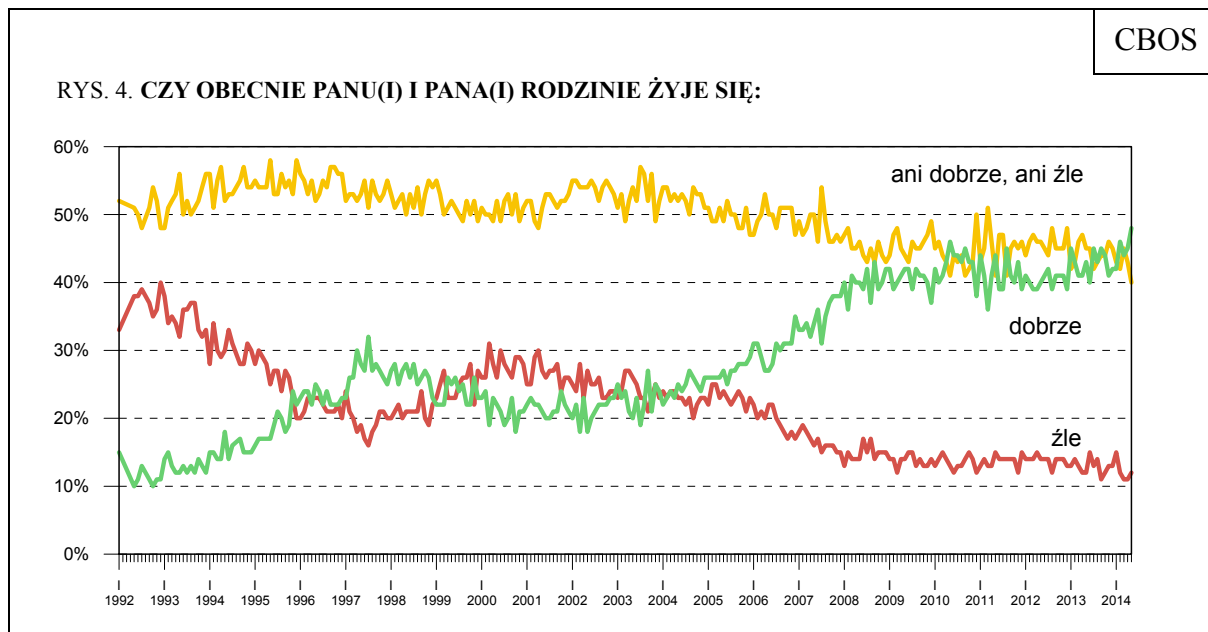
RYS. 3. JAK PAN(I) OGÓLNIIE OCENIA OBECNĄ SYTUACJĘ GOSPODARCZĄ W POLSCE?
CZY JEST ONA:

Pominięto „trudno powiedzieć”

Zadowoleniu z kondycji polskiej gospodarki sprzyja przede wszystkim wysoki status materialny respondentów. Pozytywnie o sytuacji ekonomicznej kraju najczęściej wypowiadają się badani o najwyższych dochodach *per capita* (34% wskazań) i najlepiej oceniający sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego (29%), ponadto osoby z wyższym wykształceniem (32%), o lewicowych poglądach politycznych (30%), mieszkające w najmniejszych miastach (29%), a spośród grup zawodowych – kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla (29%) oraz prywatni przedsiębiorcy (28%); zob. tabele aneksowe.

Nieco lepiej niż w kwietniu kształtują się też oceny **poziomu życia badanych i ich rodzin**. Obecnie blisko połowa (48%, wzrost o 3 punkty) ocenia, że żyje im się dobrze, dwie piąte (40%, spadek o 3 punkty) – że przeciętnie, a co ósmy respondent (12%) określa jakość życia swojej rodziny jako złą.

Pominięto „trudno powiedzieć”

Tabela 6

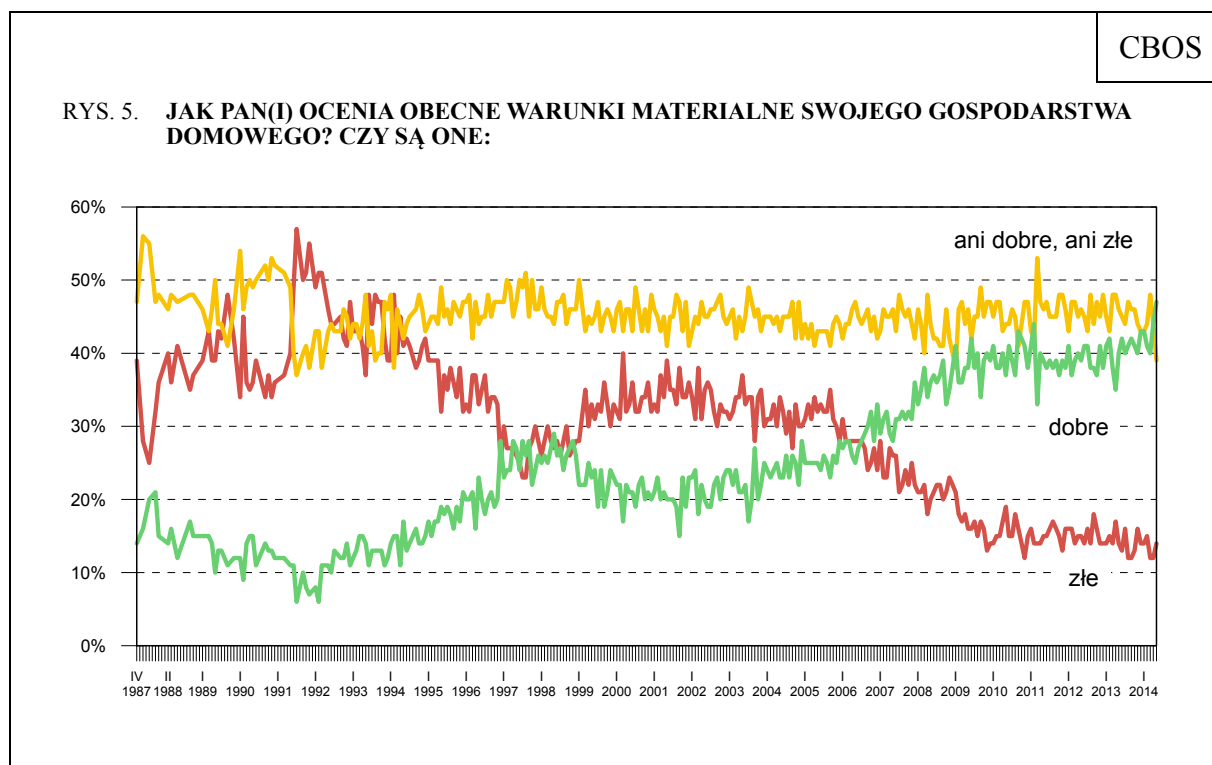
Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	2013								2014				
	w procentach												
– dobrze	43	40	45	43	45	44	41	42	42	46	44	45	48
– ani dobrze, ani źle	45	45	42	43	44	44	46	45	43	42	45	43	40
– źle	12	15	13	14	11	12	13	13	15	12	11	11	12

Niejednoznaczne zmiany zaszły w zakresie ocen **warunków materialnych gospodarstw domowych** respondentów. W porównaniu z poprzednim miesiącem wzrósł odsetek osób zarówno oceniających je dobrze (z 44% do 47%), jak i tych, które są z nich niezadowolone (z 12% do 14%). Zmniejszyła się natomiast grupa badanych określających swoją sytuację materialną jako ani dobrą, ani złą (z 44% do 39%).

Tabela 7

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	2013								2014				
	w procentach												
– dobre	40	42	40	41	42	41	40	43	43	41	40	44	47
– ani dobre, ani złe	46	45	44	47	46	46	44	43	43	44	48	44	39
– złe	14	13	16	12	12	13	16	14	14	15	12	12	14

Do marca 1992 roku pytanie brzmiało: „Jak ocenia Pan(i) swoje (rodziny) obecne warunki materialne?”, a środkową kategorią skali było „średnie, przeciętne”

Oceny jakości życia i sytuacji materialnej gospodarstw domowych są dość istotnie zróżnicowane społecznie. Satysfakcję z warunków bytu częściej deklarują osoby młodsze, lepiej wykształcone, osiągające wyższe dochody *per capita*, zajmujące wysoką pozycję zawodową, a także uczące się lub studiujące (zob. tabele aneksowe).

Od kwietnia nie zmieniły się oceny **sytuacji w zakładach pracy**. Niezmiennie ponad połowa pracujących (54%) pozytywnie ocenia sytuację w swoim zakładzie pracy, niemal

jedna trzecia (31%) uważa, że jest ona przeciętna, natomiast co siódmy pracownik (14%) jest z niej niezadowolony.

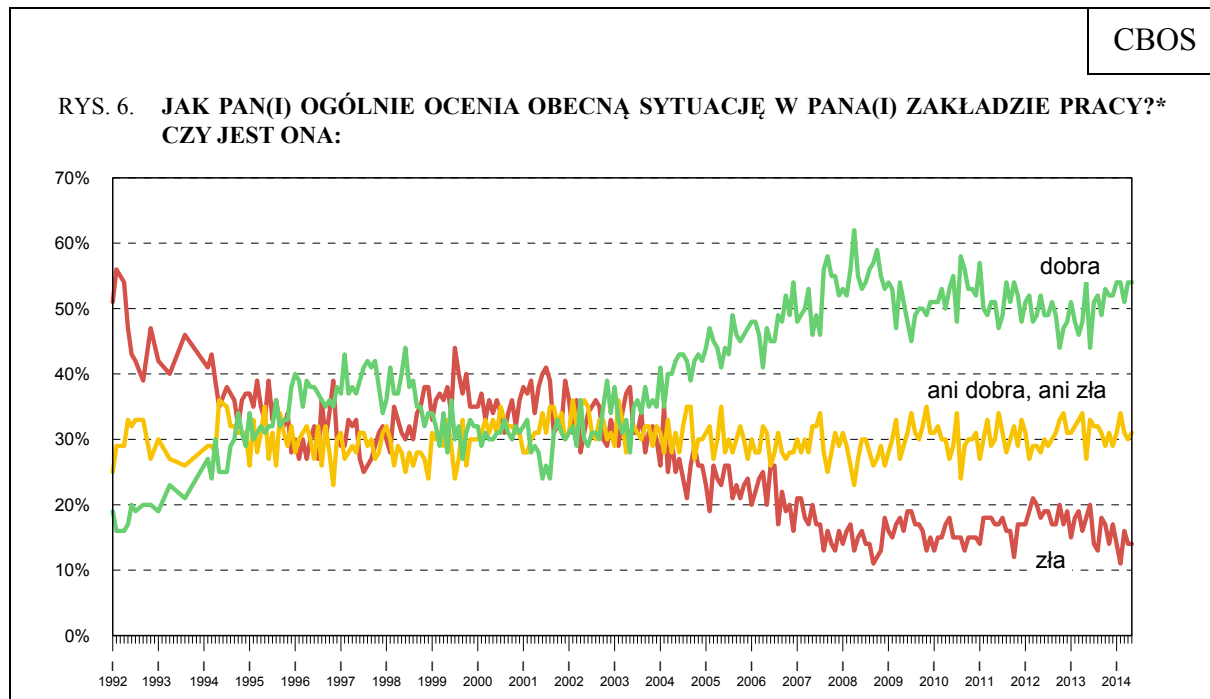

Tabela 8

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	2013								2014				
	N*	578	512	546	462	435	555	541	474	534	533	584	555
	w procentach												
– dobra	54	44	51	52	49	53	52	52	54	54	51	54	54
– ani dobra, ani zła	27	33	32	32	31	29	31	29	31	34	31	30	31
– zła	18	20	14	13	18	17	14	17	14	11	16	14	14
Trudno powiedzieć	1	3	3	3	2	1	3	2	1	1	2	2	1

Pozytywne opinie o sytuacji w zakładach pracy są relatywnie najczęstsze wśród najmłodszych pracowników (68%), osób zadowolonych ze swojej sytuacji materialnej (66%), mieszkańców najmniejszych miast (62%), respondentów mających wyższe wykształcenie (62%) oraz uzyskujących najwyższe dochody w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym (61%). W grupach zawodowych są to głównie pracownicy usług (66%) oraz kadra kierownicza i wysoko wykwalifikowani specjaliści (64%) – zob. tabele aneksowe.

PRZEWIDYWANIA

Wyraźnie mniej pesymistyczne niż miesiąc temu są przewidywania dotyczące rozwoju **sytuacji w kraju w najbliższym roku**. Wprawdzie nadal relatywnie niewielu badanych (15%, wzrost o 2 punkty) sądzi, że się ona poprawi, jednak dość istotnie zmniejszył się (o 6 punktów, do 21%) odsetek tych, którzy prognozują jej pogorszenie. Niezmiennie najczęstsze jest przekonanie, że w najbliższych dwunastu miesiącach sytuacja w Polsce się nie zmieni (56%, wzrost o 3 punkty).

Tabela 9

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	2013								2014				
	w procentach												
Poprawi się	7	9	12	9	11	10	11	14	17	14	14	13	15
Nie zmieni się	48	52	48	51	52	51	50	53	51	54	51	53	56
Pogorszy się	38	31	33	34	31	31	31	26	25	25	27	27	21
Trudno powiedzieć	7	8	7	6	6	8	8	7	7	7	8	8	8

Minimalnie mniej pesymistyczne niż w kwietniu są prognozy **sytuacji politycznej** w kraju. Obecnie niespełna jedna piąta badanych (18%, spadek o 3 punkty) przewiduje pogorszenie jakości życia politycznego, a co dziesiąty (10%) liczy na jej poprawę. Większość respondentów (62%) nie spodziewa się żadnych zmian w tej dziedzinie.

Tabela 10

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	2013								2014				
	w procentach												
– poprawi się	5	7	8	6	8	8	8	7	10	9	8	9	10
– nie zmieni się	58	61	57	61	58	59	58	58	60	62	62	61	62
– pogorszy się	27	22	26	26	25	23	24	25	21	21	21	21	18
Trudno powiedzieć	10	10	9	7	9	10	10	10	9	8	9	10	10

Nieco lepsze niż ubiegłomiesięczne są również przewidywania dotyczące **sytuacji gospodarczej**. Praktycznie nie zmieniła się grupa badanych liczących na poprawę w tym względzie (19%), ale nieco ubyło tych, którzy obawiają się pogorszenia (z 20% do 16%). Nadal ponad połowa ankietowanych prognozuje, że w ciągu roku kondycja polskiej gospodarki się nie zmieni (55%, wzrost o 2 punkty).

Tabela 11

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	2013								2014				
	w procentach												
– poprawi się	11	12	15	14	17	15	17	18	25	20	15	18	19
– nie zmieni się	48	52	51	52	52	53	51	52	48	53	56	53	55
– pogorszy się	33	27	26	27	23	22	23	21	19	19	22	20	16
Trudno powiedzieć	8	9	8	7	8	10	9	9	8	8	7	10	10

W maju notujemy minimalny wzrost optymizmu w przewidywaniach dotyczących **warunków materialnych** gospodarstw domowych. Odsetek respondentów liczących na poprawę w tej dziedzinie wzrósł o 2 punkty (do 20%), nie zmienił się natomiast tych, którzy obawiają się pogorszenia (11%). Niezmiennie zdecydowana większość Polaków (69%) uważa, że w najbliższym roku ich status materialny się nie zmieni.

Tabela 12

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku warunki materialne Pana(i) gospodarstwa domowego:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	2013								2014				
	w procentach												
– poprawią się	15	16	17	14	12	16	16	20	20	14	15	18	20
– pozostaną bez zmian	69	69	67	68	75	71	68	70	69	73	71	70	69
– pogorszą się	16	15	16	18	13	13	16	10	11	13	14	11	11

Nieco lepsze niż przed miesiącem są też przewidywania dotyczące **poziomu życia** respondentów i ich rodzin. Obecnie ponad jedna piąta badanych (22%, wzrost o 3 punkty) sądzi, że w ciągu najbliższego roku jakość ich życia się poprawi, co ósmy (13%) obawia się jej pogorszenia, a ponad połowa (55%, spadek o 2 punkty) przewiduje, że za rok będzie im się żyło tak samo jak teraz.

Tabela 13

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	2013								2014				
	w procentach												
– lepiej	17	16	16	17	15	18	19	18	19	21	18	19	22
– tak samo	51	56	58	56	57	59	56	57	58	58	60	57	55
– gorzej	20	18	17	18	18	15	16	18	14	14	15	14	13
Trudno powiedzieć	12	10	9	9	10	9	9	7	9	7	7	10	10

W porównaniu z kwietniem praktycznie nie zmieniły się prognozy rozwoju **sytuacji w zakładach pracy**. Pogorszenia kondycji firmy w ciągu najbliższego roku obawia się mniej więcej co ósmy pracujący (12%, wzrost o 2 punkty), a niemal co czwarty (23%) liczy na poprawę. Większość zatrudnionych (58%) nie przewiduje zmian.

Tabela 14

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	2013								2014				
	w procentach												
N*	578	512	547	462	435	555	541	474	536	533	583	555	524
– poprawi się	16	15	19	15	15	19	18	21	23	19	17	22	23
– pozostanie bez zmian	59	59	58	65	66	62	58	58	57	65	65	59	58
– pogorszy się	16	19	16	13	10	11	14	13	13	9	13	10	12
Trudno powiedzieć	9	7	7	7	9	8	10	8	7	7	5	9	7

BEZPIECZEŃSTWO ZATRUDNIENIA I OCENA LOKALNYCH RYNKÓW PRACY

Od kwietnia praktycznie nie zmieniły się oceny **sytuacji na lokalnych rynkach pracy**. Ponad jedna trzecia Polaków (37%) jest zdania, że w ich miejscowości lub okolicy można znaleźć zatrudnienie, przy czym zdecydowana większość z nich (34% ogółu) uważa, że trudno jest o pracę odpowiednią. Prawie trzy piąte badanych (58%, spadek o 2 punkty) ocenia, że w ich okolicy trudno znaleźć jakąkolwiek pracę (43%, spadek o 2 punkty) bądź że nie ma jej wcale (15%).

Tabela 15

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	2013								2014				
	w procentach												
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	4	3
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	28	27	29	31	29	29	32	32	32	33	36	33	34
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	46	48	47	44	49	49	44	45	43	42	41	45	43
– nie można znaleźć żadnej pracy	21	20	21	21	18	17	19	19	20	20	18	15	15
Trudno powiedzieć	3	3	2	2	2	3	3	2	3	3	3	3	5

W ostatnim miesiącu niemal nie zmienił się też poziom **poczucia zagrożenia bezrobociem**. Obecnie, podobnie jak w kwietniu, nieco ponad jedna trzecia zatrudnionych (35%) obawia się utraty pracy, a trzy piąte (60%) określa swoją sytuację zawodową jako stabilną, w tym ponad jedna czwarta (27%, wzrost o 5 punktów) jest pewna utrzymania zatrudnienia.

Tabela 16

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób aktywnych zawodowo* według terminów badań																									
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V													
	(N=577)	(N=514)	(N=548)	(N=463)	(N=435)	(N=555)	(N=541)	(N=474)	(N=536)	(N=534)	(N=582)	(N=554)	(N=554)													
	2013							2014																		
	w procentach																									
Bardzo poważnie się z tym liczę	9	35	9	41	6	34	9	36	8	34	8	40	11	39	7	34	6	31	6	39	7	38	8	36	7	35
Raczej tak	26		32		28		27		26		32		28		27		25		33		31		28		28	
Raczej nie	34		31		35		37		39		36		35		36		36		36		38		38		33	
Nie, to mało prawdopodobne	27	61		55		62		62		61		58		56		61		65		58		59		60		60
Trudno powiedzieć	4	4	4	4	4	4	2	2	5	5	2	2	5	5	5	5	4	4	3	3	3	3	4	4	5	5

* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

Ze względu na wykonywany zawód stosunkowo najczęściej obawy przed utratą zatrudnienia wyrażają robotnicy niewykwalifikowani (50% z nich liczy się z taką ewentualnością), pracownicy usług (43%) oraz prywatni przedsiębiorcy (42%). Mając zaś na uwadze formę własności zakładu pracy, w którym zatrudnieni są badani, bezrobocia obawiają się głównie osoby zatrudnione w spółkach właścicieli prywatnych i państwa (43% wskazań), nieco rzadziej pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem (39%), a relatywnie najrzadziej pracownicy instytucji państwowych (30%) oraz, przede wszystkim, osoby pracujące w prywatnych gospodarstwach rolnych (9%) – zob. tabele aneksowe.

W maju możemy mówić o dość znaczącym ożywieniu w nastrojach społecznych. Obecne oceny i prognozy zarówno ogólnej sytuacji w kraju, jak też sytuacji politycznej i gospodarczej należą do najlepszych od niemal dwóch lat (od Euro 2012), a pesymizm w przewidywaniach w tym zakresie obniżył się do poziomu z października 2011 roku, a więc z okresu ostatnich wyborów parlamentarnych.

Dalsze korzystne zmiany zaszły również w wymiarze indywidualnym. Odsetek pozytywnych ocen sytuacji materialnej oraz warunków bytu respondentów i ich rodzin jest obecnie najwyższy od początku lat dziewięćdziesiątych, natomiast jeśli chodzi o przewidywania w tym zakresie – poziom pesymizmu jest najniższy od mniej więcej czterech lat.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI

Tabela 1

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?			Liczba osób
		W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		28	55	17	1074
Płeć	Mężczyźni	33	53	14	513
	Kobiety	23	58	20	561
Wiek	18-24 lata	28	53	19	125
	25-34	23	62	15	215
	35-44	25	58	17	184
	45-54	31	57	12	173
	55-64	28	56	16	188
	65 lat i więcej	31	46	22	189
Miejsce zamieszkania	Wieś	20	60	20	413
	Miasto do 19 999	34	54	13	168
	20 000 - 99 999	31	53	16	210
	100 000 - 499 999	32	52	16	181
	500 000 i więcej mieszk.	32	51	17	103
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	19	58	22	234
	Zasadnicze zawodowe	25	59	16	265
	Średnie	28	58	14	358
	Wyższe	39	43	18	217
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	43	42	15	98
	Średni personel, technicy	18	61	21	49
	Pracownicy adm.-biurowi	25	53	21	68
	Pracownicy usług	34	55	10	77
	Robotnicy wykwalifikowani	23	63	13	118
	Robotnicy niewykwalifik.	24	59	17	45
	Rolnicy	14	69	17	38
	Pracujący na własny rach.	23	54	24	38
	Bezrobotni	12	75	14	81
	Emeryci	34	46	21	223
	Renciści	27	62	11	76
	Uczniowie i studenci	26	57	17	81
	Gospodynie domowe i inni	28	51	22	80
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	30	55	15	157
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	30	49	21	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	29	57	13	244
	prywatnym gosp. rolnym	9	68	24	36
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	12	73	15	138
	501-750	18	61	21	128
	751-1000	30	58	12	144
	1001-1500	32	53	15	182
	Powyżej 1500 zł	47	40	13	210
Ocena własnych war. mater.	Złe	13	76	11	154
	Średnie	22	60	18	417
	Dobre	36	46	18	503
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	26	54	19	47
	Raz w tygodniu	25	57	18	504
	1-2 razy w miesiącu	24	59	17	159
	Kilka razy w roku	30	53	17	218
	W ogóle nie uczestniczy	37	49	14	146
Poglądy polityczne	Lewica	32	58	10	193
	Centrum	32	50	18	316
	Prawica	34	54	12	285
	Trudno powiedzieć	13	62	26	280

Tabela 2		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce?				Liczba osób
		Czy jest ona:				
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		10	38	45	7	1069
Płeć	Mężczyźni	13	37	46	4	511
	Kobiety	7	40	44	10	558
Wiek	18-24 lata	7	43	43	7	124
	25-34	8	38	48	6	212
	35-44	9	38	43	9	184
	45-54	10	42	45	3	173
	55-64	13	34	47	6	188
	65 lat i więcej	11	35	41	12	188
Miejsce zamieszkania	Wieś	7	38	46	9	412
	Miasto do 19 999	15	32	48	5	168
	20 000 - 99 999	10	38	43	9	208
	100 000 - 499 999	11	43	41	6	178
	500 000 i więcej mieszk.	10	41	45	4	103
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	9	35	45	12	234
	Zasadnicze zawodowe	9	35	47	9	264
	Średnie	12	40	44	5	355
	Wyższe	10	43	43	4	215
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	15	42	38	5	98
	Średni personel, technicy	5	46	43	6	47
	Pracownicy adm.-biurowi	7	47	36	10	68
	Pracownicy usług	11	45	39	5	77
	Robotnicy wykwalifikowani	8	36	50	7	118
	Robotnicy niewykwalifik.	9	41	49		45
	Rolnicy	7	37	52	3	38
	Pracujący na własny rach.	11	31	51	8	38
	Bezrobotni	7	28	60	5	81
	Emeryci	13	35	43	10	222
	Renciści	16	29	47	7	76
	Uczniowie i studenci	7	50	37	6	80
Gospodynie domowe i inni	6	37	45	12	79	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	10	47	38	5	155
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	6	38	48	8	90
	sekt. prywat. poza rolnict.	12	39	43	6	244
	prywatnym gosp. rolnym	2	41	53	3	36
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	8	30	51	10	137
	501-750	6	40	49	5	128
	751-1000	12	36	47	5	144
	1001-1500	12	37	47	5	181
	Powyżej 1500 zł	14	47	36	3	209
Ocena własnych war. mater.	Złe	8	25	60	7	154
	Średnie	7	38	47	8	414
	Dobre	13	42	38	7	502
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	9	35	46	9	46
	Raz w tygodniu	9	39	45	7	501
	1-2 razy w miesiącu	10	41	42	7	159
	Kilka razy w roku	12	38	45	6	218
	W ogóle nie uczestniczy	11	35	47	8	145
Poglądy polityczne	Lewica	14	37	45	5	193
	Centrum	8	49	38	5	316
	Prawica	16	38	44	2	285
	Trudno powiedzieć	3	27	53	17	276

Tabela 3		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce?				Liczba osób
		Czy jest ona:				
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		23	37	34	6	1072
Płeć	Mężczyźni	27	36	34	3	512
	Kobiety	19	38	35	8	559
Wiek	18-24 lata	25	35	32	8	125
	25-34	24	41	29	6	214
	35-44	20	43	30	7	184
	45-54	24	39	35	1	173
	55-64	21	32	44	3	188
	65 lat i więcej	23	31	35	11	188
Miejsce zamieszkania	Wieś	19	37	38	6	413
	Miasto do 19 999	29	28	37	6	168
	20 000 - 99 999	25	35	32	7	210
	100 000 - 499 999	24	40	31	6	178
	500 000 i więcej mieszk.	21	47	28	4	103
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	21	31	38	11	234
	Zasadnicze zawodowe	18	37	38	8	264
	Średnie	22	39	36	3	356
	Wyższe	32	41	25	3	217
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	29	45	25	1	98
	Średni personel, technicy	25	35	37	2	49
	Pracownicy adm.-biurowi	23	40	32	5	68
	Pracownicy usług	22	45	30	3	77
	Robotnicy wykwalifikowani	20	40	37	4	118
	Robotnicy niewykwalifik.	21	31	46	2	45
	Rolnicy	21	39	38	2	38
	Pracujący na własny rach.	28	37	29	6	38
	Bezrobotni	13	38	38	11	81
	Emeryci	25	30	36	9	222
	Renciści	26	33	39	2	76
	Uczniowie i studenci	26	41	29	5	81
Gospodynie domowe i inni	14	35	35	15	79	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	22	43	33	2	157
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	18	39	33	10	90
	sekt. prywat. poza rolnict.	29	36	32	3	244
	prywatnym gosp. rolnym	20	42	36	2	36
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	18	37	34	10	138
	501-750	18	42	36	3	128
	751-1000	28	32	36	4	144
	1001-1500	23	37	35	6	181
	Powyżej 1500 zł	34	37	27	2	210
Ocena własnych war. mater.	Złe	13	26	55	5	154
	Średnie	19	38	38	6	416
	Dobre	29	39	25	6	502
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	20	27	46	7	46
	Raz w tygodniu	20	38	36	5	504
	1-2 razy w miesiącu	24	35	36	5	159
	Kilka razy w roku	27	35	31	6	218
	W ogóle nie uczestniczy	25	40	27	8	145
Poglądy polityczne	Lewica	30	35	31	4	193
	Centrum	22	45	30	3	316
	Prawica	28	34	35	3	285
	Trudno powiedzieć	12	33	41	14	278

Tabela 4		Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:			Liczba osób
		dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	
		%	%	%	
Ogółem		48	40	12	1074
Płeć	Mężczyźni	49	39	11	513
	Kobiety	46	41	12	561
Wiek	18-24 lata	60	35	6	125
	25-34	66	27	7	215
	35-44	55	36	6	184
	45-54	43	40	16	173
	55-64	32	47	19	188
	65 lat i więcej	31	55	14	189
Miejsce zamieszkania	Wieś	43	44	12	413
	Miasto do 19 999	55	34	12	168
	20 000 - 99 999	44	43	12	210
	100 000 - 499 999	52	37	9	181
	500 000 i więcej mieszk.	54	32	12	103
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	31	48	21	234
	Zasadnicze zawodowe	41	45	14	265
	Średnie	51	40	9	358
	Wyższe	70	26	3	217
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	72	25	2	98
	Średni personel, technicy	60	38	2	49
	Pracownicy adm.-biurowi	63	33	1	68
	Pracownicy usług	58	39	1	77
	Robotnicy wykwalifikowani	50	42	8	118
	Robotnicy niewykwalifik.	52	33	15	45
	Rolnicy	36	41	23	38
	Pracujący na własny rach.	60	34	6	38
	Bezrobotni	25	33	42	81
	Emeryci	30	55	15	223
	Renciści	29	47	23	76
	Uczniowie i studenci	65	31	4	81
	Gospodynie domowe i inni	54	37	5	80
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	68	27	3	157
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	54	40	5	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	56	37	7	244
	prywatnym gosp. rolnym	36	50	14	36
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	35	38	27	138
	501-750	41	38	19	128
	751-1000	37	51	12	144
	1001-1500	46	45	9	182
	Powyżej 1500 zł	68	29	2	210
Ocena własnych war. mater.	Złe	6	35	59	154
	Średnie	20	71	7	417
	Dobre	83	15	1	503
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	36	45	17	47
	Raz w tygodniu	44	44	11	504
	1-2 razy w miesiącu	45	43	11	159
	Kilka razy w roku	57	33	9	218
	W ogóle nie uczestniczy	52	31	17	146
Poglądy polityczne	Lewica	52	38	9	193
	Centrum	49	39	10	316
	Prawica	47	42	11	285
	Trudno powiedzieć	45	40	15	280

Tabela 5		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		54	31	14	1	524
Płeć	Meżczyźni	52	31	16	1	286
	Kobiety	56	29	12	2	237
Wiek	18-24 lata	68	18	7	6	37
	25-34	60	26	12	2	157
	35-44	53	35	12		132
	45-54	47	35	17	1	120
	55-64	46	34	19	1	72
	65 lat i więcej	51		36	12	6
Miejsce zamieszkania	Wieś	52	31	16	1	210
	Miasto do 19 999	62	21	16	2	67
	20 000 - 99 999	55	31	13	1	112
	100 000 - 499 999	48	38	12	2	82
	500 000 i więcej mieszk.	58	29	12	2	52
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	45	31	21	3	49
	Zasadnicze zawodowe	55	29	16		115
	Średnie	49	38	12	1	192
	Wyższe	62	22	14	2	168
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	64	22	12	2	97
	Średni personel, technicy	57	32	10		49
	Pracownicy adm.-biurowi	53	38	8		64
	Pracownicy usług	66	19	16		75
	Robotnicy wykwalifikowani	49	33	18		116
	Robotnicy niewykwalifik.	52	36	13		44
	Rolnicy	29	38	26	7	32
	Pracujący na własny rach.	49	41	10		37
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	56	32	13		157
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	48	29	22	1	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	58	29	11	2	241
	prywatnym gosp. rolnym	30	43	23	4	36
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	50	31	17	3	55
	501-750	55	26	17	3	62
	751-1000	56	28	15		56
	1001-1500	53	35	11	1	68
	Powyżej 1500 zł	61	23	15		139
Ocena własnych war. mater.	Złe	35	38	24	4	51
	Średnie	41	42	16	1	187
	Dobre	66	22	11	1	285
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	64	7	29		12
	Raz w tygodniu	48	37	15	0	230
	1-2 razy w miesiącu	54	23	19	4	82
	Kilka razy w roku	61	24	13	2	125
	W ogóle nie uczestniczy	58	33	7	1	76
Poglądy polityczne	Lewica	57	28	13	1	100
	Centrum	56	29	13	2	161
	Prawica	53	32	14	1	137
	Trudno powiedzieć	50	33	17	1	126

Tabela 6		Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?				Liczba osób
		Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		15	56	21	8	1074
Płeć	Mężczyźni	17	50	26	7	513
	Kobiety	14	62	17	8	561
Wiek	18-24 lata	14	53	23	9	125
	25-34	14	62	19	5	215
	35-44	15	61	18	6	184
	45-54	13	66	17	3	173
	55-64	15	51	30	5	188
	65 lat i więcej	20	44	19	17	189
Miejsce zamieszkania	Wieś	13	59	20	8	413
	Miasto do 19 999	19	52	21	9	168
	20 000 - 99 999	12	57	21	9	210
	100 000 - 499 999	15	58	20	6	181
	500 000 i więcej mieszk.	24	47	26	4	103
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	19	46	20	15	234
	Zasadnicze zawodowe	10	60	23	7	265
	Średnie	13	57	24	5	358
	Wyższe	21	60	15	4	217
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	14	64	17	5	98
	Średni personel, technicy	13	61	20	6	49
	Pracownicy adm.-biurowi	18	58	16	8	68
	Pracownicy usług	13	68	16	2	77
	Robotnicy wykwalifikowani	10	56	28	7	118
	Robotnicy niewykwalifik.	14	56	26	4	45
	Rolnicy	15	50	31	5	38
	Pracujący na własny rach.	14	46	28	12	38
	Bezrobotni	13	59	27	1	81
	Emeryci	16	49	19	15	223
	Renciści	24	50	21	5	76
	Uczniowie i studenci	19	55	17	9	81
Gospodynie domowe i inni	16	62	16	6	80	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	15	62	17	5	157
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	12	58	26	3	90
	sekt. prywat. poza rolnict.	14	58	22	6	244
	prywatnym gosp. rolnym	8	57	28	7	36
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	13	58	24	5	138
	501-750	17	54	20	9	128
	751-1000	14	58	23	6	144
	1001-1500	12	60	21	7	182
	Powyżej 1500 zł	21	57	17	4	210
Ocena własnych war. mater.	Złe	12	40	41	7	154
	Średnie	10	58	23	9	417
	Dobre	21	59	14	7	503
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	13	48	25	14	47
	Raz w tygodniu	15	57	21	6	504
	1-2 razy w miesiącu	13	59	20	9	159
	Kilka razy w roku	15	55	21	10	218
	W ogóle nie uczestniczy	20	54	21	5	146
Poglądy polityczne	Lewica	20	58	18	4	193
	Centrum	14	60	20	5	316
	Prawica	19	56	19	6	285
	Trudno powiedzieć	9	51	26	13	280

Tabela 7

		Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub w okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:					Liczba osób
		bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	można wprowadzić jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	nie można znaleźć żadnej pracy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		3	34	43	15	5	1073
Płeć	Mężczyźni	4	39	41	12	5	512
	Kobiety	2	30	45	17	4	561
Wiek	18-24 lata	3	47	40	8	2	125
	25-34	6	44	45	6	1	215
	35-44	5	40	42	10	3	184
	45-54	1	36	44	14	4	173
	55-64	2	20	45	30	3	188
	65 lat i więcej	1	22	42	21	13	188
Miejsce zamieszkania	Wieś	2	29	50	17	2	413
	Miasto do 19 999	3	30	48	16	3	168
	20 000 - 99 999	1	30	49	14	6	210
	100 000 - 499 999	3	44	31	13	9	180
	500 000 i więcej mieszk.	9	56	17	14	4	103
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	2	21	45	25	8	234
	Zasadnicze zawodowe	4	32	45	17	2	264
	Średnie	3	36	44	13	4	358
	Wyższe	4	50	38	5	4	217
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	4	52	36	5	4	98
	Średni personel, technicy	7	35	49	7	2	49
	Pracownicy adm.-biurowi		41	46	7	6	68
	Pracownicy usług	4	36	54	6		77
	Robotnicy wykwalifikowani	3	51	37	8	1	118
	Robotnicy niewykwalifik.	5	28	51	16		45
	Rolnicy	3	33	39	25		38
	Pracujący na własny rach.	3	46	34	8	10	38
	Bezrobotni		19	52	29		81
	Emeryci	1	21	41	24	12	222
	Renciści	1	21	47	26	5	76
	Uczniowie i studenci	3	53	34	7	4	81
Gospodynie domowe i inni	9	27	50	14	1	80	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	2	38	50	7	3	157
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	3	47	34	12	4	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	6	46	41	6	2	244
	prywatnym gosp. rolnym		35	48	17		36
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	4	23	47	26		138
	501-750		41	44	14	2	128
	751-1000	3	30	45	17	5	144
	1001-1500	3	32	40	18	6	181
	Powyżej 1500 zł	5	44	38	8	4	210
Ocena własnych war. mater.	Złe	1	17	47	29	7	154
	Średnie	2	32	44	18	4	416
	Dobre	5	41	41	8	5	503
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	2	22	47	16	13	47
	Raz w tygodniu	2	32	47	16	3	504
	1-2 razy w miesiącu	2	30	50	11	7	159
	Kilka razy w roku	5	40	37	15	3	218
	W ogóle nie uczestniczy	6	43	30	14	7	145
Poglądy polityczne	Lewica	3	37	42	13	5	193
	Centrum	4	32	46	15	3	316
	Prawica	2	37	43	13	4	285
	Trudno powiedzieć	2	33	40	18	7	280

Tabela 8

		Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		35	60	5	524
Płeć	Mężczyźni	34	61	4	285
	Kobiety	36	59	4	238
Wiek	18-24 lata	38	60	2	37
	25-34	38	56	6	157
	35-44	32	62	6	132
	45-54	38	60	2	120
	55-64	30	68	2	72
	65 lat i więcej	45	55		6
Miejsce zamieszkania	Wieś	40	57	2	210
	Miasto do 19 999	36	61	3	67
	20 000 - 99 999	32	64	5	112
	100 000 - 499 999	29	60	11	82
	500 000 i więcej mieszk.	33	64	3	52
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	37	57	5	49
	Zasadnicze zawodowe	38	55	6	115
	Średnie	36	62	2	192
	Wyższe	32	63	5	168
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	25	70	4	97
	Średni personel, technicy	25	65	10	48
	Pracownicy adm.-biurowi	39	58	3	65
	Pracownicy usług	43	54	3	75
	Robotnicy wykwalifikowani	40	54	6	116
	Robotnicy niewykwalifik.	50	47	3	44
	Rolnicy	5	95		32
	Pracujący na własny rach.	42	56	3	37
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	30	67	3	155
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	43	52	5	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	39	55	6	243
	prywatnym gosp. rolnym	9	91		36
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	42	54	4	55
	501-750	38	58	3	62
	751-1000	32	63	5	56
	1001-1500	36	64		70
	Powyżej 1500 zł	24	72	4	138
Ocena własnych war. mater.	Złe	52	42	6	51
	Średnie	38	58	4	186
	Dobre	31	65	5	286
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	22	78		12
	Raz w tygodniu	41	54	5	230
	1-2 razy w miesiącu	34	61	5	83
	Kilka razy w roku	33	65	3	125
	W ogóle nie uczestniczy	25	69	6	75
Poglądy polityczne	Lewica	38	54	8	102
	Centrum	29	68	3	161
	Prawica	35	64	1	136
	Trudno powiedzieć	42	52	6	126